

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทัศนียภาพของเมือง บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์

A Study on the Conservation of Urban Vista in "Koh Rattanakosin" Area

ธรรดา เสาร์ชัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา วิเคราะห์ทัศนียภาพของเมืองในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ จากการเปรียบเทียบภาพถ่ายในอดีตกับปัจจุบัน และคาดการณ์แนวโน้มของทัศนียภาพเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ภายใต้กรอบทางเศรษฐกิจ สังคม นโยบาย และกฎหมายในปัจจุบัน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันรักษาทัศนียภาพเมืองที่มีคุณค่าไว้ให้ยั่งยืนตลอดไป

จากการศึกษาภาพถ่ายทัศนียภาพเมือง ณ สถานที่สำคัญ 53 แห่งพบว่า การเปลี่ยนแปลงของทัศนียภาพเมืองในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์เกิดจากสาเหตุหลักสองประการคือ สาเหตุภายในเกิดจากเจ้าของสถานที่ และสาเหตุภายนอกเกิดจากสถานที่อื่นๆ ซึ่งอยู่ในขอบเขตของการมองเห็น รวมทั้งสาธารณูปโภค สาธารณูปการของรัฐและปัจจัยธรรมชาติ โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้แก่ การปรับปรุง ดัดแปลง ต่อเติม การสูญหาย รื้อถอน การปรากฏอยู่เบื้องหลัง การแทรกอยู่ในระยะเดียวกัน การบดบัง และไม่สามารถพบบูตถ่ายภาพเดิมตามลำดับ และจากการวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตโดยการสร้างหุ่นจำลองด้วยระบบคอมพิวเตอร์พบว่า มีโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่รบกวนทัศนียภาพของเมืองได้

แนวความคิดหลักที่จะยุติการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทัศนียภาพเมืองของเกาะรัตนโกสินทร์ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของทัศนียภาพเมืองให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แล้วจึงปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ กลไก และมาตรการต่างๆ ในการรักษาทัศนียภาพเมืองอย่างเป็นระบบ

ABSTRACT

The objective of this research was to study and analyze the urban vistas within the Koh Rattanakosin area by comparing past and present photographs, forecasting through the use of trends and tendencies look of the future vistas by using computer simulation systems within the scope of socio-economic, current policies, regulations. Finally to propose guidelines to preserve these valuable urban vistas.

The result of the urban vista study of 53 important sites shows that changes occur due to two main reasons: those alterations within and outside the important site. Most of those changes arise from the conversion and demolition of buildings, overlapping, background insertion, hidden views,

* อาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

and loss of f
more emerg

The
Koh Rattana
parties, and
should be in
vation of the

บทนำ

ทัศนียภาพที่แสดงให้เห็นเมืองนั้นๆ หรือจินตภาพของเมืองที่มีลักษณะเฉพาะให้ระลึกถึงและจดจำความสำคัญทางกำลังถูกทำลายไป วิถีทัศน์ มีกาตามกาลเวลา ภาพ

รูปที่ 1 ทัศนียภาพรอบกรุง และ

and loss of former photographic locations. The results of computer analysis predict that there could be more emerging damage done to the urban vistas.

The study offers solutions that may help discontinue trends of change to the urban vistas of Koh Rattanakosin. The solutions are to confer knowledge on and increase awareness of all concerned parties, and involving the people in conservation effort. Afterwards, the study recommends, there should be improvements in the processes, mechanisms, and measurements for a systematic conservation of the valuable urban vistas.

บทนำ

ทัศนียภาพของเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่น และลักษณะเฉพาะของเมืองนั้นๆ หรือที่เรียกโดยรวมว่า ภาพลักษณ์หรือจินตภาพของเมือง (The Image of the City)

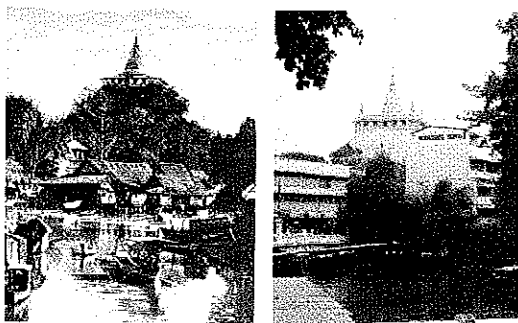
เมืองที่สวยงามในโลกล้วนมีจินตภาพที่สวยงาม มีลักษณะเฉพาะอันชัดเจนแตกต่างจากเมืองอื่นๆ อันชวนให้ระลึกถึงและจดจำได้ง่าย ซึ่งล้วนเกิดจากทัศนียภาพที่สวยงามของเมืองนั่นเอง แต่ทัศนียภาพของเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในประเทศไทยหลายแห่ง กำลังถูกทำลายไป ภาพงดงามที่ผู้คนในเมืองเรียกกันว่า วิว ทิวทัศน์ มีการเปลี่ยนแปลง มีแนวโน้มที่สูญหายไป ตามกาลเวลา ภาพมรดกสหายตาของธรรมชาติ ภาพที่ทำ

ให้เกิดความศรัทธาจากอาคารทางศาสนา โบราณสถาน และภาพที่คุ้นเคยของวิถีชีวิตแบบท้องถิ่น ถูกบดบัง โอบล้อมและถูกทำลาย

จากบันทึกของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เมื่อครั้งตามเสด็จพระราชดำเนินประพาสอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ทอดพระเนตรเห็นอาคารสมัยใหม่หลังหนึ่งสร้างขึ้นบนที่ซึ่งเคยเป็นซากโบราณสถาน มีพระราชดำรัสว่า

"การก่อสร้างอาคารสมัยนี้ คงจะเป็นเกียรติสำหรับผู้สร้างคนเดียว แต่เรื่องโบราณสถานนั้นเป็นเกียรติของชาติ อัจฉิ์เก่าๆ แผ่นดินยาก็มีค่า ควรจะช่วยกันรักษาไว้ ถ้าชาติสุโขทัย อยุธยา และกรุงเทพฯ แล้วประเทศไทย ก็ไม่มีความหมาย" (พิสิฐ เจริญวงศ์ 2542:2)

ทัศนียภาพของเมืองที่งดงามหลายแห่ง อันกล่าวได้ว่าเป็นภาพลักษณ์ของประเทศที่ทำให้คนไทยและต่างชาติระลึกถึงนั้นส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า "เกาะรัตนโกสินทร์" และพื้นที่โดยรอบ ซึ่งล้วนเป็นภาพที่เกิดองค์ประกอบทางกายภาพของเมือง โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมในสถานที่ต่างๆ อาทิเช่น วัด วัง ถนน สะพาน คลอง ร้านค้า ดึกแถว บ้าน และชุมชนในอดีต

รูปที่ 1 ทัศนียภาพเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต บริเวณคลองรอบกรุง และพระบรมมหาราชวัง (ดูเชาของ)

ทัศนียภาพเมือง

ทัศนียภาพเมือง (Urban Vista) ในการวิจัยนี้หมายถึง สิ่งที่มองเห็นจากผู้คนที่ไปต่อองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจกับการรับรู้จากการที่ได้มองเห็นสิ่งนั้น หรือมีความหมายสั้นๆ ว่า ภาพของเมืองที่มีสุนทรียภาพแห่งเมืองนั้นๆ นอกจากนี้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น จึงนำคำนิยามและแนวความคิดที่มีการขยายความไว้แล้ว มาอธิบายประกอบดังนี้

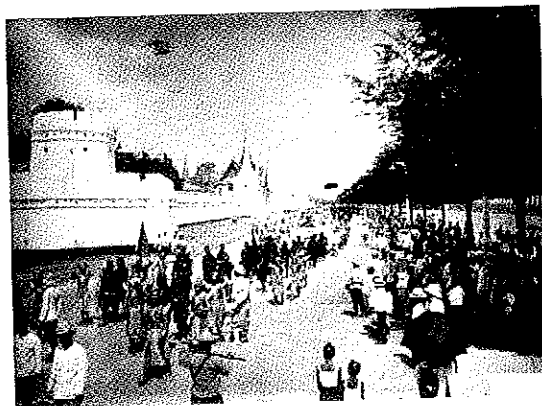
สุนทรียภาพ (Aesthetic) หมายถึง "ความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจและรู้สึกได้, ความเข้าใจและรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ" (ราชบัณฑิตยสถาน 2539:845)

Aesthetic means "Relating to the Appreciation of Beauty or Art..." (Sinclair 1992: 23)

จากคำกล่าวข้างต้น สุนทรียภาพ จึงเป็นคำอธิบายที่ดี ที่ใช้อธิบายถึงความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่มองเห็น ทัศนียภาพของเมือง (Urban Vista) แตกต่างจากความหมายของคำว่า วิว ทิวทัศน์ (View) ของเมือง เนื่องจากทัศนียภาพของเมืองแสดงให้เห็นถึงความสุนทรียภาพ (Aesthetic) ได้มากกว่า ภาพที่มองเห็นแล้วทำให้ผู้มองเห็นภาพ (Viewer) เกิดการรับรู้ หรือเกิดความพอใจ อาจเรียกได้ว่า Vista ภาพประทับใจ ภาพสวยงาม หรือ ทัศนียภาพ (บัณฑิต จุลาสัย 2541:210) โดยสิ่งทำให้เกิดการรับรู้ หรือเกิดความพอใจในทัศนียภาพเมือง จะต้องเกิดขึ้นโดยองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองที่ชัดเจนจนเกิดความประทับใจต่อผู้มองเห็น

การบันทึกทัศนียภาพของเมืองในประเทศไทยในยุคแรกๆ จะพบเห็นได้มากในลักษณะของงานศิลปะ เช่น ภาพพระเครื่องปั้นดินเผา จิตรกรรม ประติมากรรม โดยเฉพาะจิตรกรรมนั้นพบมากในวัดหลายแห่ง ในภาพเขียนบนผ้า หนังสือไทย โบราณต่างๆ ซึ่งทัศนียภาพเมืองจะปะปนอยู่กับเรื่องราวทางพุทธประวัติ วรรณคดี และความเชื่อซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยนัยนั้นๆ ในระยะแรกมักเขียนปะปนอยู่กับงานจิตรกรรมที่แสดงมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องโลกและจักรวาล เช่น ในไตรภูมิโลกทัศน์ฐานฉบับกรุงธนบุรี เลขที่ 10/ก. พ.ศ.2319 ว่าด้วยเรื่องชาตภณที่เมือง และเกาะต่างๆ บางตอนในงานเล่มนี้แสดงภาพที่เกี่ยวข้องกับโลก ที่อยู่อาศัย และวิถีชีวิตของคนในสมัยนั้นอย่างชัดเจน เช่น เรือสำเภาแล่นในมหาสมุทร เขตจังหวัดพัทลุง เกาะปา เกาะพร้าว เกาะกล้วย เกาะพัง (ธิดา สารยา 2537: 337)

จนเริ่มเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ จึงมีการบันทึกภาพโดยใช้กล้องถ่ายภาพตั้งแต่สมัยปลายรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ในช่วงยุคสมัยนั้นเป็นอย่างดี

รูปที่ 2 ตัวอย่างทัศนียภาพเมือง บริเวณสนามไชย ที่เริ่มมีการบันทึกด้วยกล้องถ่ายภาพ (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ)

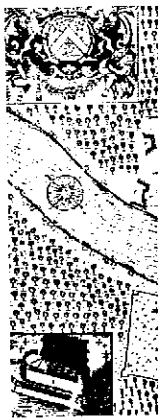
การเปลี่ยนแปลงและทัศนียภาพ

ลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง การแบ่งช่วงเวลา จำแนกตามความ 4 ระยะ ดังนี้

1. ๕
2. ๕
3. ๕
4. ๕

ที่ตั้ง

เมืองเก่าที่มีตัวกันว่า "บางกอก" ก่อน พ.ศ. 20๕ แม่น้ำเจ้าพระย

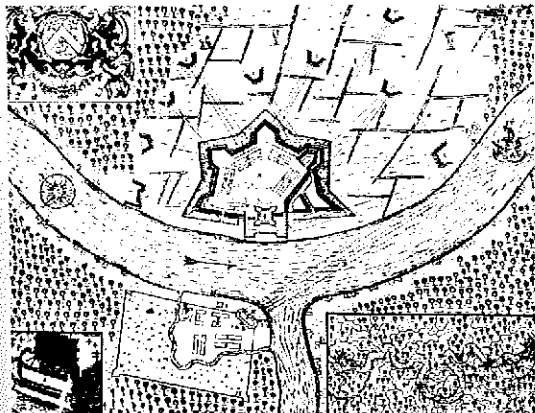
รูปที่ 3 แผนที่พระพนายพความสี่ 2522:2

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และทัศนียภาพในเกาะรัตนโกสินทร์

ลักษณะทางกายภาพของเกาะรัตนโกสินทร์ มีการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2091 เป็นต้นมา การแบ่งช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพสามารถ จำแนกตามความแตกต่างทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนได้ 4 ระยะ ดังนี้

1. สมัยบางกอก (ก่อน พ.ศ. 2091)
2. สมัยเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทร (พ.ศ. 2091-2310)
3. สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325)
4. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-ปัจจุบัน)

ที่ตั้งกรุงรัตนโกสินทร์แต่เดิมเป็นชุมชนและเมืองเก่าที่มีความสำคัญมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เรียกกันว่า "บางกอก" ซึ่งปรากฏหลักฐานการตั้งถิ่นฐานที่มีมาก่อน พ.ศ. 2091 ต่อมาในภายหลังได้มีการขุดคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่นี้จึงเริ่มมีความสำคัญขึ้นทั้งในด้าน

รูปที่ 3 แผนที่ป้อมเมืองธนบุรีครั้งรับกับฝรั่งเศส ในสมัยสมเด็จพระเพทราชา โดยมองซิเออร์วอลสันด์ เดล์เวอร์เกนส์ นายทหารรักษาป้อมชาวฝรั่งเศสได้จัดทำไว้ แสดงให้เห็น ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของเมืองธนบุรี (กรมศิลปากร 2522:26)

ยุทธศาสตร์ การค้า เป็นต้นแก่บาหลี และควบคุมการสัญจรระหว่างทะเลอ่าวไทยกับกรุงศรีอยุธยา มีท่าเรือ ตึกราชการ และป้อมทหารขนาดใหญ่ เรียกกันว่า "ป้อมบางกอก"

ในสมัยอยุธยาที่มีชื่อเรียกว่า "เมืองธนบุรีศรีมหาสมุทร" หลังสิ้นกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2310 จึงสถาปนาเป็นกรุงธนบุรี โดยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (สิน) ครั้นกรุงธนบุรีเกิดจลาจลสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ซึ่งกำลังว่าราชการทัพอยู่ ณ ประเทศกัมพูชา เมื่อทรงทราบข่าวจึงรีบเคลื่อนทัพกลับมากกรุงธนบุรีในปี พ.ศ. 2325 แล้วทรงฯปราบปรามจนสถานการณ์สงบลง ข้าราชการทั้งปวงจึงอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ ในปี พ.ศ. 2325 แล้วทรงโปรดเกล้าให้ย้ายพระนครมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาแล้วทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นพระนครใหม่

การเปลี่ยนแปลงของทัศนียภาพเมืองตลอดระยะเวลาสองร้อยกว่าปีที่ผ่านมามีการสรุปภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงได้ 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 สมัยรัชกาลที่ 1-3 (พ.ศ. 2325-2394) เป็นยุคของการ "สร้างบ้านแปงเมือง" โดยมีลักษณะการวางผังเมืองตามแบบอย่างสมัยอยุธยา เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานใหม่ วางแนวป้องกันพระนคร สร้างพระบรมมหาราชวัง พื้นฟูศิลปวัฒนธรรมศาสนาและเศรษฐกิจ มีการสัญจรโดยใช้ทางน้ำเป็นหลัก จากหลักฐานบันทึกทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นทราบว่าทัศนียภาพของเมืองในสมัยนั้นมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นโครงสร้างหลักของภาพ มีพระบรมมหาราชวังเป็นองค์ประกอบที่โดดเด่น แวดล้อมไปด้วยชุมชนพักอาศัยทั้งบนบกและเรือนแพริมน้ำ โดยย่านชานเมืองนอกกำแพงเมืองออกไปยังคงเป็นสวน และท้องทุ่งนา ซึ่งยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มาก

ระยะที่ 2 สมัยรัชกาลที่ 4-6 (พ.ศ. 2394-2468) ยุคแห่ง "ศิลปะวิทยาการ" อันกล่าวโดยรวมได้ว่า เป็นระยะของการปฏิรูปประเทศ ที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลในด้านศิลปะและวิทยาการที่ก้าวหน้าจากกลุ่มประเทศทางตะวันตก เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพต่อกรุงรัตนโกสินทร์อย่างมาก ในปลายรัชกาลที่ 4 เริ่มมีการบันทึกภาพถ่ายด้วยกล้องถ่ายภาพขึ้นในประเทศไทย จึงปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทัศนียภาพของเมืองในช่วงเวลานั้นมีถนนเป็นโครงสร้างหลักของเมืองแทนลำคลอง มีสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ เช่น วัด ตึกแถว ที่พักอาศัย ซึ่งได้รับการบูรณะและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อมุมมองของเมืองโดยทั่วไป โดยส่วนมากมักจะมีองค์ประกอบที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกผสมผสานอยู่ด้วยทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมและกายภาพ

ระยะที่ 3 สมัยรัชกาลที่ 7-ปัจจุบัน (พ.ศ. 2468-ปัจจุบัน) เป็นยุคแห่งความทันสมัย อันเกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการของโลกหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจของโลก เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในด้านต่างๆ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพและทัศนียภาพของเมืองโดยรวมอย่างมากและรวดเร็ว มีการสร้างถนนสายใหม่ๆ รูปแบบที่พักอาศัยที่เปลี่ยนแปลงไป ภาพของโครงการขนาดใหญ่ อาคารสูง และความรุกรังจากความเจริญที่ขาดการควบคุมปรากฏอยู่ทั่วไปทั้งภายในและโดยรอบเกาะรัตนโกสินทร์

แนวความคิดในการอนุรักษ์ทัศนียภาพ

การอนุรักษ์เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสงวนรักษาสิ่งที่มีค่าและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

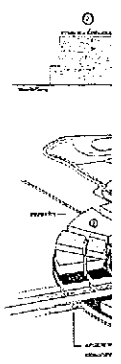
ให้คงอยู่ไม่สูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไป แนวความคิดในการอนุรักษ์มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะวิธีการและแนวความคิดที่มาจากประเทศทางตะวันตก ซึ่งโดยทั่วไปวิธีการที่ใช้ในการอนุรักษ์ อาจแบ่งเป็นแนวความคิดหลักๆ ได้ดังนี้

1. การอนุรักษ์ (Conservation)
2. การพิทักษ์รักษา (Preservation)
3. การบูรณะ (Restoration)
4. การฟื้นฟูปฏิสังขรณ์ (Rehabilitation)
5. การสร้างของเก่าขึ้นมาใหม่ (Reconstruction)
6. การแปลความหมาย (Interpretation)
7. การสงวนไว้ใช้ (Reservation)

แต่วิธีการที่ใช้ในการอนุรักษ์ทัศนียภาพมีความแตกต่างจากการอนุรักษ์วัตถุและสถาปัตยกรรม เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ที่แตกต่างกัน เช่น ขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเพื่อการอนุรักษ์ ความเข้มข้นของวิธีการ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง นโยบายและกฎหมายที่จะนำมาใช้ ซึ่งแนวความคิดต่างๆ ที่ใช้ปฏิบัติกันอยู่และแนวคิดใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมืองในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ซึ่งมีผู้ศึกษาและให้ความคิดเห็นไว้หลากหลายแนวทางดังนี้

1. การอนุรักษ์ทัศนียภาพทรพยากร เป็นแนวความคิดที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหา "ทัศนียภาพทรพยากร" (Visual Resource) โดยให้ความสำคัญกับทัศนียภาพเมืองว่าเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติอย่างหนึ่งที่กำลังถูกทำลาย เช่น การบดบังมุมมองที่สวยงามโดยป้ายโฆษณา และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ดังนั้นแนวทางแก้ไขได้แก่ การใช้มาตรการทางกฎหมาย เช่น การออกกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการอนุรักษ์ทัศนียภาพทรพยากรหรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในเมือง สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

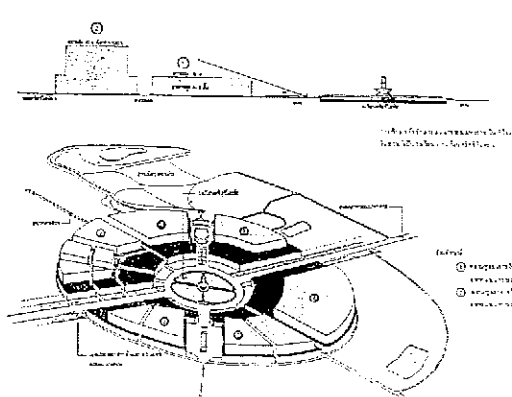
โบราณคดี ฯ
เทศบัญญัติ ชี้
ผังเมือง โดย
การติดตั้งป้าย
ควรถูกกำหนดใ
สร้างจะต้องมี
Impact) รม
เพิ่มอัตราบุคคล
วิธี
ที่น่าจะนำมา
การแลเห็น (ที่
ใช้เพื่อความ
ถูกควบคุมใน
รอบได้โดย
ช่องมอง (Co
ช่องมอง แล
ทั้งไปและกลับ
ในการฉายเส
บริเวณที่ถูก
นำมากำหนด
เหมาะสม (๔

รูปที่ 4 แสดงพื้นที่ 2538

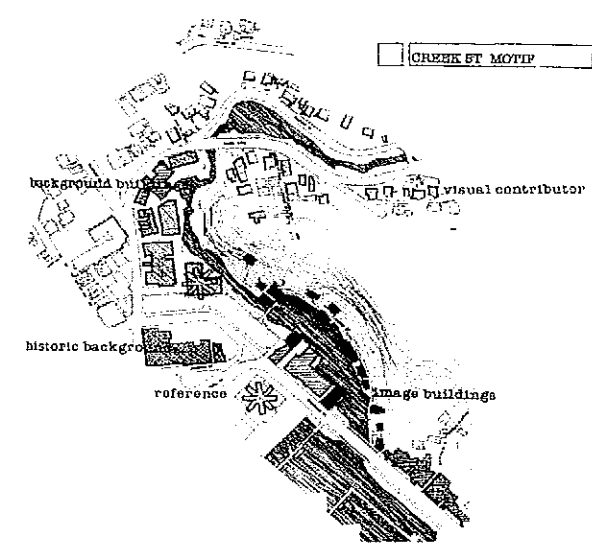
โบราณคดี ฯลฯ ตลอดจนธรรมชาติและทัศนียภาพที่สวยงาม
 เทศบัญญัติ ข้อบังคับจังหวัดและสุขาภิบาล และกฎหมาย
 ผังเมือง โดยมีมาตรการควบคุมทั้งการปลูกสร้างอาคาร
 การติดตั้งป้ายโฆษณา และการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
 ควรกำหนดให้ทุกโครงการที่จะต้องยื่นขออนุญาตปลูก
 สร้างจะต้องศึกษาผลกระทบทางด้านทัศนียภาพ (Visual
 Impact) วรรณรงค์ยกเลิกป้ายโฆษณา ตั้งชุมชนและ
 เพิ่มอัตราบุคลากรทางด้านการศึกษาทัศนียภาพ

วิธีการที่นำมาใช้ในการอนุรักษ์ทัศนียภาพ
 ที่น่าจะนำมาใช้ได้แก่ เทคนิคที่เรียกว่า “การวิเคราะห์
 การแลเห็น (Seen Area Analysis)” อันเป็นเทคนิค
 ที่ใช้เพื่อควบคุมคุณภาพของทัศนียภาพว่าไม่ต้อง
 ถูกควบคุมในระดับเข้มข้นจนไม่สามารถพัฒนาพื้นที่โดย
 รอบได้เลย วิธีการโดยสังเขปคือ กำหนดจุด มุม หรือ
 ช่องมอง (Corridor) ที่ผู้มองใช้มาก เช่น จุดชมวิว หรือ
 ช่องมอง แล้วฉายแนวสายตาไปตามแนวการเคลื่อนที่
 ทั้งไปและกลับ หรือถ้าเป็นจุดมองนิ่งอยู่กับที่ก็จะง่ายขึ้น
 ในการฉายเส้นดังกล่าว ทำให้เราสามารถกำหนดจุด หรือ
 บริเวณที่ถูกแลเห็น และบริเวณเบื้องหลัง ทำให้สามารถ
 นำมากำหนดขอบเขต ควบคุมมลทัศน ได้ตามความ
 เหมาะสม (เดชา บุญค้ำ 2542: 7-8)

รูปที่ 4 แสดงตัวอย่าง การกำหนดจุดมอง ช่องมอง มุมมอง และ
 พื้นที่เปิดโล่งเชื่อมต่อการมอง (ประสงค์ เอี่ยมอนันต์
 2538: 337)

2. การใช้หลักการออกแบบชุมชนเมือง (Urban
 Design) แนวความคิดนี้มีประสิทธิภาพในด้านเทคนิค
 ซึ่งสามารถนำมาใช้ปฏิบัติกับงานอนุรักษ์ทัศนียภาพเมือง
 ที่ให้ผลชัดเจนและเหมาะสม หรือสมควรที่จะนำมา
 ประยุกต์ใช้ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในรูป
 ที่ 4 แสดงให้เห็นการกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์
 ทัศนียภาพซึ่งใช้หลักการออกแบบชุมชนเมืองจากโครงการ
 จัดการและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเมืองเก่าลพบุรีโดย
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร แสดง
 ตัวอย่างการกำหนดจุดมอง ช่องมอง มุมมอง และพื้นที่
 เปิดโล่งเชื่อมต่อการมอง และในรูปที่ 5 แสดงตัวอย่างการ
 วิเคราะห์ ควบคุมทัศนียภาพในต่างประเทศอีกลักษณะ
 หนึ่ง โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ประกอบการ
 วางแผนเพื่อการอนุรักษ์อันได้แก่ การกำหนดบริเวณอาคาร
 ทางประวัติศาสตร์ที่เป็นภาพเบื้องหลัง (Historic Back-
 ground) อาคารที่เป็นภาพลักษณ์ (Image Buildings)
 และการกำหนดบริเวณส่งเสริมมุมมอง (Visual
 Contributor)

รูปที่ 5 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์ ควบคุมทัศนียภาพใน
 ต่างประเทศ (Kasprisin 1995 : 161)

3. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางด้านสุนทรียภาพ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือที่เรียกว่า EIA (Environmental Impact Assessment) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้การจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้พิจารณาถึงความเหมาะสมของโครงการก่อสร้าง ปรับปรุง ทั้งของภาครัฐบาล และเอกชน ซึ่งในประเทศไทยได้นำวิธีการนี้มาใช้โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการต่างๆ ที่อยู่ในประเภทและขนาดที่กำหนดไว้ เช่น เชื้อเพลิง สหกรณ์ ท่าเรือ ระบบทางพิเศษ เข็มืองแร่ โรงแรม อาคารที่อยู่อาศัย โรงพยาบาล ฯลฯ โดยมีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางด้านสุนทรียภาพ เป็นองค์ประกอบที่ได้ถูกกำหนดไว้ในองค์ประกอบหลักที่ 4 ที่ต้องศึกษา คือ "คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต" ซึ่งจะเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพต่อการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมืองอย่างยั่งยืนถ้ามีการวางระเบียบว่าด้วยโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทัศนียภาพที่สำคัญของเมืองจะต้องจัดทำ EIA แต่ปัจจุบันยังไม่มี ความชัดเจนในการตรวจวัดในเรื่องนี้

นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากอดีตเป็นต้นมาการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพของเมืองส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของฝ่ายบริหารประเทศ ในปี พ.ศ. 2478 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอนุรักษ์ ควบคุมกับการพัฒนาบริเวณนี้อย่างจริงจัง รัฐบาลจึงได้ริเริ่มใช้อำนาจในการบริหารโดยกฎหมาย และโครงการหลักๆ ดังนี้

1. โครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วยโครงการปรับปรุงลักษณะทางภูมิทัศน์บริเวณสถานที่และโบราณสถานสำคัญต่างๆ
2. กฎหมายที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ประกอบด้วย ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงใช้ หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในพื้นที่ต่างๆ และประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดแบบแปลนแผนผังและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ในบริเวณต่างๆ และโดยเฉพาะสำหรับอาคารบางประเภท เช่นตึกแถวเก่าในเขตรัตนโกสินทร์ชั้นใน
3. กฎหมายที่ออกตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2525 กฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 1) ซึ่งกำหนดให้เกาะรัตนโกสินทร์เป็นบริเวณที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

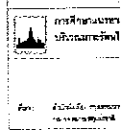
การวิเคราะห์เพื่อกำหนดสถานที่ซึ่งมีทัศนียภาพเพื่อการอนุรักษ์

ในการศึกษาทัศนียภาพเมืองจากภาพถ่ายและแผนที่ จำเป็นต้องกำหนดสถานที่ตัวอย่างในการวิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้กำหนดลักษณะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดในทัศนียภาพเมืองจากสถานที่สำคัญอื่นๆ ดังนั้นในการศึกษานี้จึงใช้วิธีการประเมินคุณค่าของสถานที่สำคัญเพื่อเลือกสถานที่ซึ่งมีศักยภาพสูงมาเป็นกรณีศึกษา และทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของทัศนียภาพของเมืองที่ปรากฏ

จากเนื้อหาสาระทั้งด้านประวัติศาสตร์ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดเกณฑ์ในการประเมินได้ดังนี้

1. คุณค่าทางภาพลักษณ์ของเมือง
2. คุณค่าของสุนทรียภาพและสถาปัตยกรรม

3.
4.
ผ
ในเชิงคุณค่า
เบื้องต้น E
พระบรมม
ท้องสนามท
และโบสถ์พ
ติ
ราชวราราม
ทัศนียภาพ
แนวทางใน
สำคัญอื่นๆ

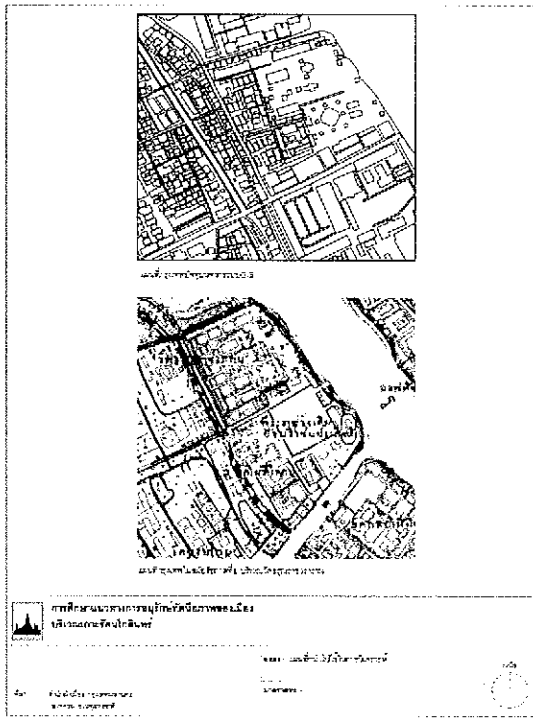
รูปที่ 6 แสดงแผนที่ 5

3. คุณค่าทางประวัติศาสตร์
4. คุณค่าทางด้านระยะเวลา

ผลการประเมินสรุปว่า สถานที่ซึ่งมีศักยภาพในเชิงคุณค่าอย่างสูง ซึ่งสมควรเร่งดำเนินการอนุรักษ์ในเบื้องต้น 5 อันดับแรกได้แก่ วัดอรุณราชวราราม พระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ท้องสนามหลวง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เสาชิงช้า และโบสถ์พราหมณ์

ดังนั้นในการศึกษานี้จึงได้กำหนดให้วัดอรุณราชวราราม เป็นกรณีศึกษาตัวอย่างในการวิเคราะห์ทัศนียภาพที่สำคัญของเมืองในรายละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กับทัศนียภาพเมืองในสถานที่สำคัญอื่นๆ ต่อไป

รูปที่ 6 แสดงแผนที่กรุงเทพมหานครปัจจุบันโดยระบบ GIS และแผนที่ในอดีตซึ่งสำรวจและเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพเมืองจากอดีตถึงปัจจุบัน

การวิเคราะห์ในด้านนี้เป็นการแจกแจงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพของเมืองและลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการเปรียบเทียบจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกลักษณะทางกายภาพของสถานที่สำคัญนั้นไว้ อันได้แก่ ภาพถ่ายและแผนที่ ซึ่งในขั้นแรกนั้นเป็นการวิเคราะห์ที่กับการณ์ตัวอย่างเพื่อค้นหาลักษณะและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้กับการวิเคราะห์ทัศนียภาพเมืองที่สำคัญอื่นๆ ต่อไป

ในการศึกษาวัดอรุณราชวรารามนั้นมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทแผนที่ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ ได้แก่ แผนที่พระนครซึ่งสำรวจและเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ชำระโดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ (ดูรูปที่ 6) และแผนที่ในปัจจุบันจะใช้แผนที่จากระบบ GIS (Geographic Information Systems) จากสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร ส่วนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทภาพถ่าย วัดอรุณราชวรารามที่ค้นพบปรากฏอยู่ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติและหนังสือต่างๆ มากมาย ผู้วิจัยได้คัดเลือกภาพที่นำมาวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ประกอบการพิจารณาจากความเก่าแก่ คุณค่าทางภาพลักษณ์ของเมืองและมีลักษณะเฉพาะทางศิลปะ หรือสถาปัตยกรรม

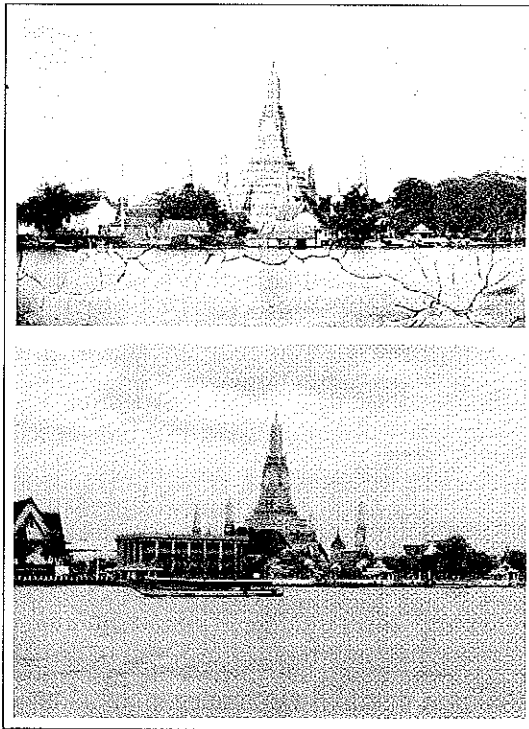
เมื่อคัดเลือกภาพในอดีตได้แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับภาพถ่ายปัจจุบันด้วยกล้องบันทึกภาพระบบดิจิทัล โดยพยายามค้นหามุมมองที่ใกล้เคียงกับภาพที่ถ่ายในอดีตมากที่สุด (ดูรูปที่ 7) จากการวิเคราะห์ทัศนียภาพ จากการณ์ตัวอย่างจะแสดงผลให้เห็นลักษณะผลกระทบต่างๆ และสาเหตุในการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพเพื่อนำไปใช้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์กับทัศนียภาพ

เมืองในสถานที่สำคัญ 53 แห่งซึ่งคัดเลือกไว้แล้ว

จากการวิเคราะห์พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมืองล้วนส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของเมือง ในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์มาโดยตลอด อันได้แก่ การใช้ที่ดิน เส้นทางการสัญจร สถานที่สำคัญ โบราณสถาน โครงการของรัฐ เอกชน ซึ่งสามารถสรุปลักษณะผลกระทบที่เกิดขึ้นตามลำดับ (จากมากที่สุด-น้อยที่สุด) ได้ดังนี้

1. การปรับปรุงตัดแปลงต่อเติม
2. การสูญหาย รื้อถอน
3. การปรากฏอยู่เบื้องหลัง
4. การแทรก
5. การบดบัง

รูปที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบภาพถ่ายในอดีตและปัจจุบัน

โดยมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ อันเกิดจากสาเหตุภายใน และสาเหตุภายนอกสถานที่นั้นๆ และทัศนียภาพของเมืองส่วนใหญ่ยังพบจุดบันทึกภาพเดิม มีเพียงบางภาพเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหาจุดบันทึกภาพเดิมได้

การวิเคราะห์มุมมองด้วยการสร้างหุ่นจำลองโดยคอมพิวเตอร์

การคาดการณ์ ลักษณะทางกายภาพในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นกับทัศนียภาพเมืองในกรณีศึกษา จะทำการวิเคราะห์โดยสร้างหุ่นจำลองสามมิติด้วยโปรแกรม Form Z ซึ่งเป็นโปรแกรมสร้างภาพสามมิติที่มีประสิทธิภาพสูงและแม่นยำในการสร้างภาพ Perspective โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทางกายภาพของเมืองในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับทัศนียภาพเมืองบริเวณกรณีศึกษา
2. สร้างหุ่นจำลองอาคารในปัจจุบันจากข้อมูลที่รวบรวมได้ (ดูรูปที่ 8) โดยรอบวัดอรุณราชวราราม และสร้างหุ่นจำลองอาคารในอนาคต ภายใต้กรอบของกฎหมายและขีดความสามารถในการก่อสร้างอาคารสูงในประเทศไทย
3. ตั้งค่ามุมมอง (View Parameters) โดยกำหนดจุดมอง (View Point) จุดสนใจ (Point of Interest) ในตำแหน่งเดียวกับจุดบันทึกภาพที่ปรากฏในอดีต

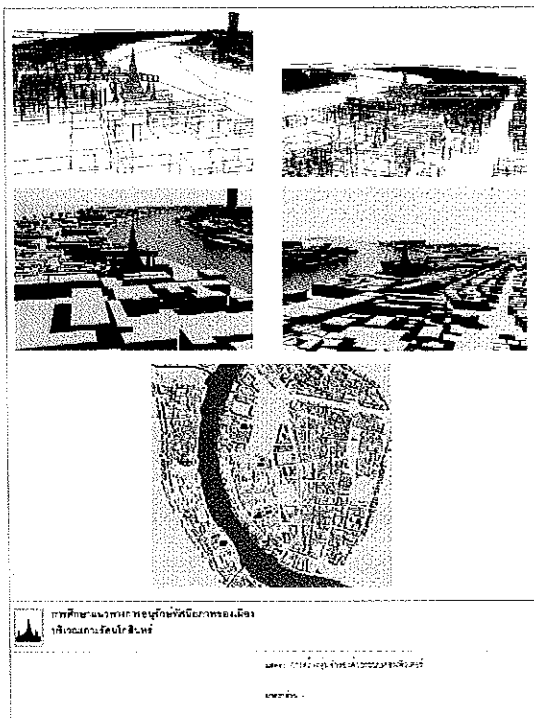
เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างภาพถ่ายปัจจุบันกับภาพในอนาคตที่จำลองโดยระบบคอมพิวเตอร์แล้วพบว่ามีโอกาสที่จะเกิดการบดบังทัศนียภาพเมืองที่สำคัญได้ 2 กรณีคือ

1. การบดบังทัศนียภาพจากอาคารสูงที่อาจเกิดขึ้นเบื้องหลังในพื้นที่พาณิชยกรรม (พื้นที่สีแดงตามผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร) ซึ่งอยู่นอกพื้นที่

ควบคุมตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 จะเริ่มปรากฏอาคารสูงพื้นเส้นขอบฟ้าเดิม (Existing Skyline) เมื่ออาคารนั้นมีความสูงโดยประมาณที่ 152 เมตร

2. การรบกวนทัศนียภาพจากอาคารสูงที่อาจเกิดขึ้นเบื้องหลังในพื้นที่ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 (การควบคุมพื้นที่เบื้องหลังพระปรางค์วัดอรุณ) ที่กำหนดให้มีความสูงได้ไม่เกิน 40 เมตร (บริเวณที่ 3) โดยจะเริ่มปรากฏอาคารสูงพื้นเส้นขอบฟ้าเดิม (Existing Skyline) เมื่ออาคารนั้นมีความสูงโดยประมาณที่ 29 เมตร และในพื้นที่ซึ่งกำหนดให้มีความสูงได้ไม่เกิน 70 เมตร (บริเวณที่ 4) จะเริ่มปรากฏอาคารสูงพื้นเส้นขอบฟ้าเดิมเมื่ออาคารนั้นมีความสูงโดยประมาณที่ 40 เมตร

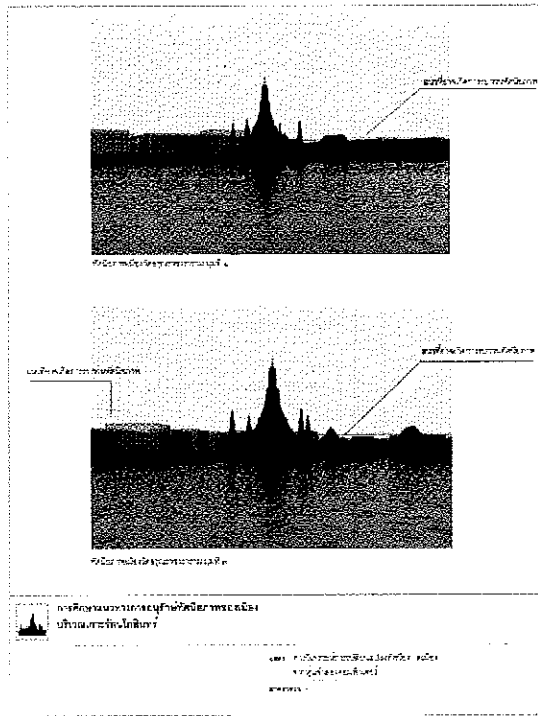

รูปที่ 8 การสร้างหุ่นจำลองอาคารในปัจจุบันด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรการควบคุมต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงของทัศนียภาพเมืองได้อย่างทั่วถึง

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

แนวความคิดหลักที่จะยุติการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทัศนียภาพเมืองของเกาะรัตนโกสินทร์ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของทัศนียภาพเมืองให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเบื้องต้นแล้ว จึงปรับปรุงกระบวนการ วิธีการและกลไกต่างๆ ในการรักษาทัศนียภาพเมืองอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้แก่การดำเนินการในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

รูปที่ 9 การสร้างหุ่นจำลองด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพเมืองในอนาคต

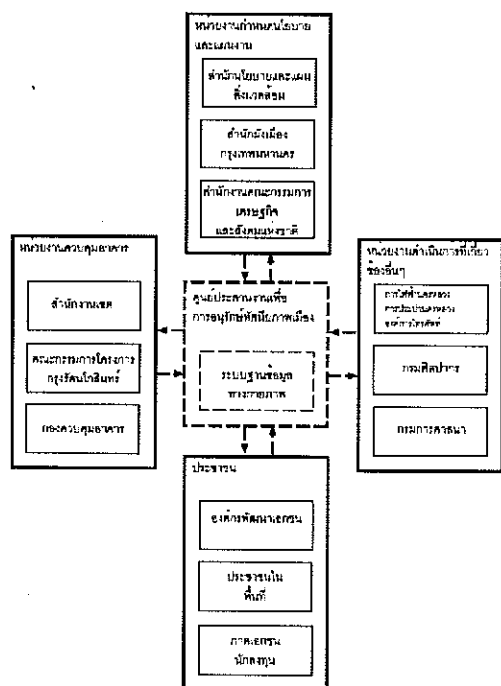
1. การศึกษา วิจัย ควรส่งเสริมการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ในด้านปัญหาทัศนียภาพของเกาะรัตนโกสินทร์และวิธีการแก้ไขไปสู่สาธารณะเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และกรอบในการพัฒนาทั้งในเชิงเศรษฐกิจ และกายภาพได้อย่างเหมาะสม ประเด็นตัวอย่างที่สมควรจัดทำการศึกษาในพื้นที่รายละเอียดต่อไปอันได้แก่ การศึกษาทัศนียภาพเมืองโดยรวม การศึกษาทัศนียภาพเมืองรอบสถานที่สำคัญเฉพาะแห่ง การศึกษาทัศนียภาพเมืองเพื่อการวางแผนพัฒนาทางกายภาพ การศึกษานโยบาย แผนงาน และการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ควบคุมทัศนียภาพเมือง การศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมือง

2. การวางแผน ควรมีการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมืองโดยตรง เพื่อสร้างความชัดเจนในการดำเนินงาน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน ระยะเวลา โครงการต่างๆ จัดตั้งงบประมาณ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ อันจะทำให้การอนุรักษ์ทัศนียภาพเมืองเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ โดยอย่างน้อยควรกำหนดหมวดหมู่ที่ควรจัดทำแผนงานที่จำเป็นโดยเร่งด่วนได้แก่ แผนประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้ แผนงานด้านองค์กร และการจัดการ แผนการจัดตั้ง/ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลทางกายภาพ แผนการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุม แผนการประเมิน ตรวจสอบทัศนียภาพ

3. การนำแผนไปปฏิบัติ

3.1 องค์กรและการจัดการ ควรปรับปรุงหน่วยงานเดิม หรือจัดตั้งหน่วยงานใหม่โดยมีหน้าที่หลักคือ การประสานงานกับหน่วยงานจำนวนมากที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควบคุมดูแลสิ่งทีอาจส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของเมือง การพิจารณาคำขออนุญาตปลูกสร้างอาคารโดยร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในการพิจารณาแผนงาน โครงการทีอาจส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพเมืองในเกาะรัตนโกสินทร์ การพิจารณาเสนอแนะปรับปรุงมาตรการในการควบคุมให้รัดกุมและมีหน้าที่ดูแลรักษาโดยการตรวจสอบประเมินผล และมีส่วนร่วมในการพิจารณาตักเตือน ผู้กระทำการใดๆ อันทำให้เกิดการรบกวนต่อทัศนียภาพเมือง รวมทั้งควรสร้างระบบฐานข้อมูลทางกายภาพของเมือง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตรวจสอบได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

อีกประการหนึ่งควรเปิดโอกาสให้มีการรวมตัวหรือจัดตั้งกลุ่มคนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่นกลุ่มชุมชน กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักลงทุน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ มีการกระจายข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเพิ่มศักยภาพในการตรวจสอบ

รูปที่ 10 แสดงแผนภูมิการปรับปรุงกระบวนการในการควบคุมทัศนียภาพเมือง

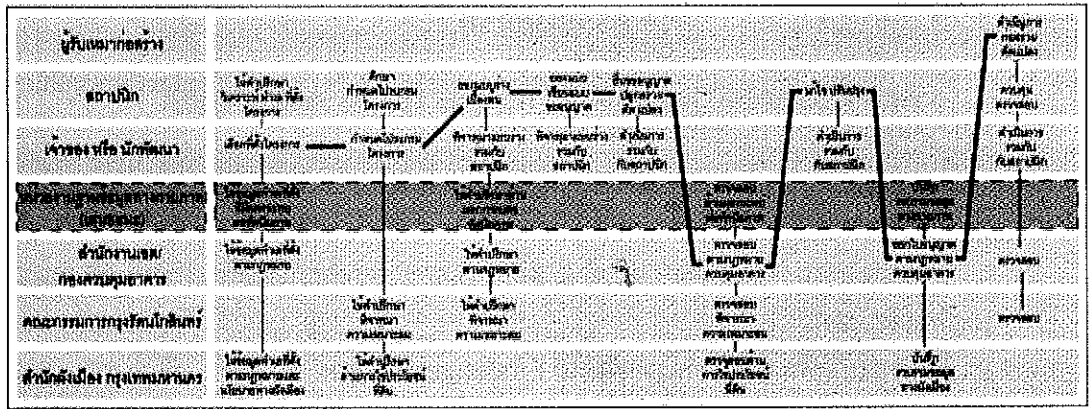
รูปที่ 11

พัฒนาท
และวิถีก
หรือถอน
จากอาคาร

การกำหนด
โดยการส
กับระบบ
(ดูรูปที่ 1

เพื่อใช้ใน
ภายในแ
อนุรักษ์
ค้นคว้าวิ
มากกว่า
เร่งให้เกิด

ทัศนียภาพ
อนุรักษ์
พื้นที่ๆ ใ้

รูปที่ 11 แนวความคิดในการปรับปรุงกระบวนการปลูกสร้างตัดแปลงอาคาร และการจัดทำโครงการพัฒนาทางกายภาพในเขตกรุงเทพมหานคร

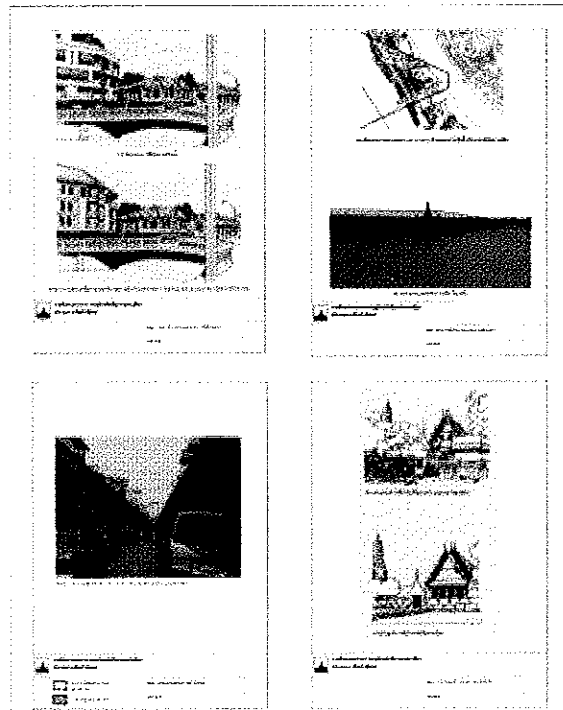
ด้านการจัดการ ควรปรับปรุงกระบวนการในการพัฒนาทางกายภาพของเมือง โดยการปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการยื่นขออนุญาตปลูกสร้าง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รื้อถอนอาคาร เพื่อป้องกันการรบกวนทัศนียภาพเมือง จากอาคารที่อยู่นอกเขตพื้นที่ควบคุมตามกฎหมาย

โดยเพิ่มการตรวจสอบด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การกำหนดพื้นที่ควบคุมที่ต้องตรวจสอบความสูง หรือ โดยการสร้างหุ่นจำลองด้วยระบบคอมพิวเตอร์เปรียบเทียบกับระบบฐานข้อมูลทางกายภาพจากหน่วยงานของรัฐ (ดูรูปที่ 10, 11)

3.2 งบประมาณ จัดเตรียมงบประมาณ เพื่อใช้ในการดำเนินงานทั้งหมดจากรัฐบาล แหล่งเงินทุนภายในและจากต่างประเทศ รวมทั้งกองทุนเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาต่างๆ โดยควรเน้นไปที่การนำมาใช้เพื่อค้นคว้าวิจัย การปรับปรุงกระบวนการในการควบคุมมากกว่านำมาใช้ในการปรับปรุงทางกายภาพ อันเป็นตัวเร่งให้เกิดความเสียหายต่อทัศนียภาพเมืองมากขึ้น

3.3 เผยแพร่แนวทางในการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมือง ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมืองของประชาชน และองค์กรในพื้นที่ๆ เกี่ยวข้อง โดยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- 3.3.1. การประชุม สัมมนา
- 3.3.2. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์
- 3.3.3. การเสนอแนะแนวทางตัวอย่างในการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมือง (ดูภาพประกอบ 12)

รูปที่ 12 การเสนอแนะแนวทางตัวอย่างในการอนุรักษ์ทัศนียภาพเมือง

บรรณานุกรม

- เดชา บุญค้ำ. "การอนุรักษ์ทัศนียภาพทรพยากร," ใน เอกสารการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่อง การปรับปรุงและพัฒนาภูมิทัศน์ กรุงเทพมหานคร. 1-9. กรุงเทพฯ : เบริน มีเดีย, 2542.
- ..... "การอนุรักษ์กับการพัฒนา," ใน เอกสารการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่อง การปรับปรุงและพัฒนาภูมิทัศน์ กรุงเทพมหานคร. 10-11. กรุงเทพฯ : เบริน มีเดีย, 2542.
- ..... "การบูรณะอาคาร," ใน สานสถา ฉบับที่ 2. 8-9. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ธิดา สาระยา. รัฐโบราณภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : กำเนิดและพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2537.
- บัณฑิต จุลาลัย. "การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางด้านสุนทรียภาพ," ใน สารศาสตร์สถาปัตยกรรม. 204-231. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. "การพัฒนาบริเวณในเขตเมืองเก่า." เมืองโบราณ. 21(1-4) : 307-342 ; มกราคม-ธันวาคม 2538.
- พิพัฒน์ พงศ์พิพร. ภาพมุมกว้างของกรุงเทพมหานครในสมัยรัชกาลที่ 4 : การค้นพบใหม่. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2544.
- พิสิฐ เจริญวงศ์. การบรรยาย เรื่อง พระเจ้าอยู่หัวกับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากร 14 กรกฎาคม 2542. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- ราชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2538.
- ศิลปากร, กรม. จดหมายเหตุ การอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : สหประชาพานิชย์, 2525.
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. สมุดภาพสถาปัตยกรรมกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2525.
- Kasprisin, Ron and James Pettinari. **Visual Thinking for Architects and Designers.** New York : Van Nostrand Reinhold, 1995.
- Sinclair, John. **Collins COBUILD English Language Dictionary.** London : Harper Collin, 1992.

การประเมิน

บทคัดย่อ

การอ
ระดับเก็บกักต่ำส
การประมาณเอา
ในการศึกษาครั้ง
ไปสู่การกำหนด
เป็นอ่างเก็บน้ำห้
และอ่างเก็บน้ำห้
พื้นที่ทางภาคเหน
และตกตะกอนมี
จากผลการศึกษา
อ่างเก็บน้ำต่อไป

Abstract

The ir
maximum stora
and considerat
system.

This s
selected four s
Mae-Or which
respectively. Th
occurred in the
- 0.068 mm./km²
dead storage in

Keywords : Soil

* อาจารย์ประจำภา